

‘Fit for 55’, waar waren we gebleven?

Met zijn Green Deal wil Europa tegen 2050 klimaatneutraal zijn. Omdat 2050 nog veraf is, wordt 2030 als tussentijdse controlepost ingelast. Tegen dan moet de Europese uitstoot van broeikasgassen met 55% zijn gedaald; ‘Fit for 55’ genaamd. De Europese onderhandelingen over de uitvoeringsmaatregelen lopen volop. Is Europa er klaar voor? De Europese fitnesszalen draaien op volle toeren. De oorlog in Oekraïne en de beslissing van Europa om nog vóór 2030 geheel onafhankelijk te zijn van olie en gas uit Rusland zet bijkomende druk op de prestaties.

Jacques Van Outryve, senior writer / Illustraties: Joris Snaet

Op 14 juli 2021, de dag dat een zwaar noodweer Wallonië trof, zette de Europese Commissie de bakens voor verscherpte tussentijdse klimaatdoelstellingen uit. Voor Frans Timmermans, ondervoorzitter van de Europese Commissie en verantwoordelijk voor de uitvoering van de Europese Green Deal, kwam het Waalse noodweer als geroepen. Het

zette zijn argumenten kracht bij. Klimaat is (nood)weer op lange termijn. Vandaag, een jaar later, verwijst Timmermans naar de droogte en de bosbranden die Europa teisteren, maar ook naar de oorlog in Oekraïne. Wil Europa onafhankelijk worden van Russische fossiele brandstoffen, dan zal het zijn energieproductie, -gebruik en -bevoorrading grondig moeten her-

zien. Europa wil van de noodzakelijke energie-‘switch’ een klimaatopportunity maken. 75% van de totale broeikasgasuitstoot in de Europese Unie heeft met energieproductie en -gebruik te maken.

De Green Deal is ons vooral bekend door de Farm to fork- en de biodiversiteitsstrategie, waarvan we de laatste voorstellen nog niet hebben gezien, maar waarvoor we zeer op onze hoede zijn. Inmiddels zijn reeds concrete maatregelen via de strategische plannen in het nieuwe GLB geslopen. De Green Deal is echter een totaalproject dat alle Europese economische en maatschappelijk sectoren raakt. De doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 is vastgelegd in een Europese klimaatwet. Zo ook de tussentijdse doelstelling om tegen 2030 de netto-uitstoot van broeikasgassen met 55% te verlagen ▶

ten opzichte van 1990. Europa legt wel vaker doelstellingen vooraf vast die dan later zuur opbreken. Later is als puntje bij paaltje komt! Lees: wanneer de Europese maatregelen tot op het bedrijf of de huiskamer zijn doorgedrongen.

Tussenstation 2030

Volgens officiële cijfers van het Europees Milieuagentschap heeft de Europese Unie de uitstoot van broeikasgassen in 2020 reeds met 34% verminderd in vergelijking met 1990. In 2020 vond een uitzonderlijke daling met 11% plaats. Dat was uiteraard een gevolg van de coronapandemie. Europa lag in 2020 als het ware economisch plat. Inmiddels is de economie opnieuw op gang gekomen, maar Europa heeft wellicht ook lessen uit de pandemie getrokken. Begin dit jaar viel Rusland Oekraïne binnen en stegen de energieprijzen verder tot ongekende hoogtes, wat Europa tot bijkomende maatregelen dwingt.

De 55 in 'Fit for 55' was een politiek compromis. Het had evengoed meer of minder kunnen zijn. Het Europees Parlement had meer gewild. De EU-lidstaten minder. De Europese Commissie was al tevreden dat er een hoger getal dan voorheen uit de bus kwam. Zij ging

meteen met concrete voorstellen aan de slag. De doelstellingen van acht bestaande Europese klimaatmaatregelen worden opgetrokken en vijf geheel nieuwe initiatieven zagen het levenslicht. Het gaat om maatregelen die de uitstoot van de industrie, het transport en de energieproductie verlagen, een ambitieus plan voor renovatie van gebouwen, een verhoogde energie-efficiëntie, maatregelen inzake landgebruik en bossen en zelfs grensbescherming (CBAM). Deze laatste moet voor 'energie-intensieve industriële sectoren', met name de cement-, ijzer en staal-, aluminium-, meststoffen- en elektriciteitsindustrie, koolstoflekkage of klimaatdumping voorkomen. Lees: oneerlijke concurrentie op de Europese en wereldmarkt. Iets waarvoor de landbouwsector allang vragende partij is, maar alsnog alleen maar van kan dromen. Volgens de Europese Commissie gaat het met 'Fit for 55' om economisch en maatschappelijk haalbare kaarten. Zij zet er een zak met geld tegenover in de vorm van een sociaal klimaatfonds en een versterking van bestaande moderniserings- en innovatiefondsen. Veel extra middelen zitten daar voor de landbouwsector niet in. Die wordt voor klimaatondersteuning verwezen naar het bestaande land-

'Fit for 55' was een politiek compromis.

bouwbeleid (GLB).

Inmiddels werden als gevolg van de oorlog in Oekraïne al enkele voorstellen verder aangescherpt en aangevuld met maatregelen om tegen 2030 onafhankelijk te worden van Russische fossiele brandstoffen (REPowerEU-plan). Zo trekt Europa de bindende doelstelling inzake energie-efficiëntie tegen 2030 in 'Fit for 55' nogmaals op van 9% tot 13%, voor hernieuwbare energie van 40% tot 45%, zonnepanelen zullen op termijn worden verplicht op alle nieuwe openbare en bedrijfsgebouwen (dus ook in de landbouw) en nieuwe woonbouw, de productie van biomeethaan zal zeer drastisch worden verhoogd ... Allemaal maatregelen waarbij ook de landbouwsector nauw betrokken is.

In juni hebben zowel het Europees Parlement als de raad van de Europese Unie hun onderhandelingspositie ingenomen. Nu moeten ze tot een vergelijk komen. Het worden nog harde onderhandelingen, zeker over de transportsector. De tijd dringt. We polsen Diane Schoonhoven, adviseur Klimaat, Energie en Duurzaamheid bij Boerenbond, naar de stand van zaken.

"Aanvankelijk gold voor ons land een vermindering van de CO₂-uitstoot tegen 2030 voor de niet-ETS-sectoren met 35% tegenover 2005. Niet-ETS-sectoren – gebouwen, wegvervoer en binnenscheepvaart, landbouw, afvalverwerking en kleine industrieën – vallen niet onder de Europese emissiehandel (EU-ETS), maar onder de verantwoordelijkheid van de lidstaten." Een woordje uitleg: bij de uitwerking van Europese doelstellingen in uitvoeringsbesluiten wordt 2005 als referentiejaar genomen. De 55 in 'Fit for 55' en de Green Deal verwijzen naar internationale klimaatafspraken, zoals het Kli-

maataakkoord van Parijs. Die maken de vergelijking met 1990. Dat is wel jammer voor ons, want de landbouw had vóór 2005 reeds zware inspanningen geleverd. Daar wordt nu geen rekening meer mee gehouden.

Diane Schoonhoven vervolgt: “Die 35% voor België werd destijds ook in het Vlaams Energie- en Klimaatkoord overgenomen. Het plan voorzag maatregelen voor een vermindering met 32,6%. Door ‘Fit for 55’ wordt deze doelstelling voor ons land verhoogd van 35% naar 47%. De Vlaamse regering zet voorlopig in op een reductie met 40%. Zij stelde in november 2021 een visienota met bijkomende maatregelen op, zoals een versnelde uitfasering van de warmtekrachtcertificaten. De landbouw werd gevraagd om zijn CO₂-uitstoot bijkomend met 10% te verminderen tot 31,3%.”

Waarom mogen we ons in de komende maanden verwachten?

“Op Europees vlak vinden, zoals reeds gezegd, de onderhandelingen tussen het Europees Parlement en de Raad van Ministers plaats in aanwezigheid van de Europese Commissie. We verwachten dit najaar ook een initiatief van de Europese Commissie inzake koolstoflandbouw. De Europese Commissie neemt koolstoflandbouw ernstig als een heus bedrijfsmodel. Om koolstoflandbouw succesvol op te schalen en bedrijven perspectief te bieden, zijn echter Europees gestandaardiseerde toezicht-, verslagleggings- en verificatiemethodes noodzakelijk. Die komen er dus aan. Europa wil dat de sector tegen 2030 netto 310 miljoen ton CO₂-equivalenten uit de lucht heeft opgenomen.”

Is dat haalbaar?

“Het gaat om een aanpassing van de zogenaamde Lulucf-verordening. Lulucf staat voor landgebruik (LU), verandering van landgebruik (LUC) en bosbouw (F). Ter vergelijking: uit een

studie van het ILVO is gebleken dat elk jaar dat 1 ha grasland langer aanligt, ongeveer 1 ton koolstof (C) extra kan worden opgeslagen in de bodem. Eén ton koolstof komt overeen met 3,6 ton CO₂. Groenbedekkers inzaaien leidt tot de opslag van 1,5 ton CO₂ per jaar.

Uiteraard is het Europa om extra opgeslagen koolstof te doen, ten opzichte van de huidige gangbare bedrijfspraktijken. De sector wordt gevraagd om tussen 2026 en 2030 ‘extra’ 310 miljoen ton CO₂ op te slaan. Dat is 62 miljoen ton per jaar. Europa heeft ongeveer 173 miljoen ha landbouwgrond. Dat betekent toch dat er op een serieus areaal Europese landbouwgrond extra koolstof moet worden opgeslagen. Dat zal niet vanzelf gaan, mede gelet op andere wetgevingen, zoals de mestwetgeving, die het niet altijd gemakkelijk maken om extra koolstof aan de bodem toe te voegen. Toediening van dierlijke mest wordt immers beperkt, terwijl die juist koolstof kan aanbrengegen. Er zullen dus extra inspanningen moeten worden geleverd en dat vraagt een extra beloning voor landbouwers die hieraan meewerken en resultaten boeken. De nodige inspanningen zullen over de lidstaten worden verdeeld.” Met de Green Deal wil Europa tegen 2050 als eerste continent ter wereld klimaatneutraal zijn, in de hoop dat ook anderen zullen volgen. Europa is goed voor 8% van de mondiale CO₂-uitstoot en kan het klimaat niet alleen redden. Diane Schoonhoven laat er geen twijfel over bestaan: “Er moet zowel in Europa als op wereldvlak werk worden gemaakt van de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Als landbouwsector voelen we als geen ander de gevolgen van de klimaatverandering. Er moet hierbij vooral werk worden gemaakt van de werkelijke oorzaak van de klimaatverandering, met name het gebruik van fossiele brandstoffen. Tegelijk zal de landbouwsector zijn steentje bijdragen op het vlak van de uitstoot van methaan.” ■

Diane Schoonhoven

adviseur Klimaat, Energie en Duurzaamheid
diane.schoonhoven@boerenbond.be

En Boerenbond?

Ter voorbereiding van het Vlaams Energie- en Klimaatplan volgen we maximaal alle voorstellen en initiatieven op. We zijn in het Vlaams Parlement zelf onze standpunten gaan uiteenzetten. We zijn actief betrokken bij de Ronde Tafel Glastuinbouw om de verhoogde klimaatdoelstellingen te halen. We nemen deel aan stakeholderoverleg ... Allemaal met de bedoeling om tot praktijkrijpe, economisch en financieel haalbare instrumenten te komen. Denk hierbij aan de Energiebeleidsvereenkomst, waar ook de glastuinbouwsector onder valt, en het Convenant Enterische Emissies Rundvee. Binnen allereerste projecten testen we uit wat al dan niet werkt, waar de sector al dan niet bij gebaat is en waar misschien ook een economisch voordeel kan worden gehaald. Voorbeelden zijn Klimrek en Carbon Farming (koolstofbewuste landbouw). Bij deze laatste wordt nagegaan of bedrijven daadwerkelijk kunnen worden vergoed voor de extra inspanningen die ze leveren om koolstof op te slaan.

“We zijn gebaat met praktijkrijpe instrumenten.”